ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ (Μάρκ. α΄ 1-8)
31 Δεκεμβρίου 2023

Μετὰ τὰ Χριστούγεννα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἑτοιμαζόμαστε νὰ ἑορτάσουμε τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Ὁ Χριστὸς γεννήθηκε στὴν Βηθλεέμ, μεγάλωσε στὴν Ναζαρέτ, ἄρχισε ὅμως τὴν δημόσια κηρυκτικὴ καὶ θαυματουργικὴ δράση Του μὲ τὴν Βάπτισή Του. Μέχρι ἐκείνη τὴν στιγμὴ παρέμενε κρυμμένος ἀπ’ τὰ μάτια τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. Ἡ φανέρωσή Του στὸν κόσμο ἄρχισε μὲ τὴν Ἐνανθρώπηση καὶ ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν Βάπτιση. Οἱ δύο αὐτὲς ἑορτὲς ἔχουν τοποθετηθεῖ στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ ἁγίου Δωδεκαημέρου, ἐνὼ στοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες καὶ οἱ δύο γιορτὲς συνεορτάζονταν στὶς 6 Ἰανουαρίου.

Τὸ κατὰ Μᾶρκον ἱερὸ Εὐαγγέλιο, ὅπως ἀκούσαμε σήμερα, ἀρχίζει μὲ τὴν ἐπιγραφή: «Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ». Γνωρίζουμε ὅτι ἀπὸ χρονολογικῆς πλευρᾶς ὁ Μᾶρκος προηγήθηκε τῶν ἄλλων τριῶν εὐαγγελιστῶν στὴν συγγραφὴ τοῦ δικοῦ του εὐαγγελικοῦ κειμένου. Μὲ πρῶτο τὸν Μᾶρκο δημιουργήθηκε ἕνα καινούριο καὶ μοναδικὸ φιλολογικὸ εἶδος, δηλαδὴ τὰ γνωστὰ σὲ μᾶς τέσσαρα Εὐαγγέλια στὴν Καινὴ Διαθήκη. Τὰ τέσσερα αὐτὰ κείμενα, ἄν καὶ εἶναι ἀρκετὰ διαφορετικὰ μεταξύ τους, ἔχουν ἐν τούτοις ἕνα κοινὸ θέμα, ἔχουν δηλαδὴ κοινὸ περιεχόμενο. Στὴν πραγματικότητα εἶναι ἕνα «εὐαγγέλιο», δηλαδὴ ἡ μία καὶ μοναδικὴ χαρμόσυνη εἴδηση ὅτι ἦλθε στὸν κόσμο ὁ Χριστός. Μέχρι τότε ἡ λέξη «εὐαγγέλια» σὲ πληθυντικὸ ἀριθμὸ δήλωνε συνήθως τὴν ἀναγγελία τῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων τῶν αὐτοκρατόρων. Ὁ εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος μὲ τὸν ἑνικὸ ἀριθμὸ «εὐαγγέλιο» (ὅταν γράφει ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου) ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ ἐρχομὸς τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο μας εἶναι τὸ ἕνα καὶ μοναδικὸ χαρούμενο γεγονός, ἡ μία καὶ μοναδικὴ ἀφετηρία μιᾶς καινούριας ζωῆς, ἡ μία καὶ μοναδικὴ διαίρεση τοῦ χρόνου σὲ περίοδο «πρὸ Χριστοῦ» καὶ σὲ περίοδο «μετὰ Χριστόν».

Τὸ κατὰ Μᾶρκον εὐαγγέλιο, ἀπ’ τὸ ὁποῖο ἀκούσαμε σήμερα τοὺς ὀκτὼ πρώτους στίχους τοῦ πρώτου κεφαλαίου, δὲν ἀρχίζει μὲ τὰ Χριστούγεννα, ἀλλὰ μὲ τὴν Βάπτιση τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Μᾶρκος μᾶς μεταφέρει κατ’ εὐθείαν στὴν ἔρημο τοῦ Ἰορδάνη, στὴν ὁποία ζοῦσε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Δὲν εἶναι ἀπότομη αὐτὴ ἡ ἀρχὴ τῆς εὐαγγελικῆς διηγήσεως. Ὁ Μᾶρκος ὡς πρῶτος ἀπὸ χρονολογικῆς πλευρᾶς συγγραφέας τῆς εὐαγγελικῆς ἱστορίας, θεωρεῖ πολὺ φυσικὸ νὰ ἀρχίσει τὴν ἐξιστόρησή του ἀπ’ ἐκεῖ ποὺ εἶχε ἀφήσει τὰ πράγματα ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Γι’ αὐτὸ καὶ ἀμέσως παραθέτει ἕνα στίχο ἀπ’ τὸν τελευταῖο προφήτη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸν προφήτη Μαλαχία. Ὁ προφήτης αὐτὸς εἶναι ὁ τελευταῖος στὴν σειρὰ

τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἔζησε τὸ 450 περίπου π.Χ., δηλαδὴ μερικὲς δεκαετίες μετὰ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν ἰσραηλιτῶν ἀπ’ τὴν βαβυλώνια αἰχμαλωσία. Ὁ Μᾶρκος θεωρεῖ ὅτι ὁ «ἀγγελιαφόρος τοῦ Θεοῦ», γιὰ τὸν ὁποῖο μίλησε ὁ Μαλαχίας, ἔστω καὶ ἂν ἀπὸ τότε εἶχαν ἤδη παρέλθει περισσότερα ἀπὸ τετρακόσια χρόνια, εἶναι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής.

Ὅλη αὐτὴν τὴν μακρὰ περίοδο ἐπικρατοῦσε μία ἀτμόσφαιρα γενικῆς δυσπιστίας ἀπέναντι στὶς παλαιότερες ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαό Του. Ἡ πλειοψηφία τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ εἶχε ἀποδεχθεῖ ὅτι δὲν ἀξίζει ὁ ἄνθρωπος στὴν ζωή του νὰ τηρεῖ μὲ συνέπεια καὶ σταθερότητα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἱερεῖς εἶχαν περιορισθεῖ σὲ μία τυπικὴ ἐκτέλεση τῶν τελετουργικῶν τους καθηκόντων στὸν Ναὸ τοῦ Σολομώντα, οἱ νομοδιδάσκαλοι ἐπικεντρώθηκαν στὸ «γράμμα» τοῦ Νόμου καὶ ἀγνόησαν τὴν βαθύτερη οὐσία του, οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες φρόντιζαν μόνο γιὰ τὸ στενὸ ἀτομικὸ καὶ οἰκογενειακό τους συμφέρον καὶ γενικῶς ἔδιναν τὸ κακὸ παράδειγμα στὸν λαό. Μέσα σὲ μία τέτοια ἀτμόσφαιρα, ἡ ὁποία γινόταν συνεχῶς καὶ πιὸ ἀποπνικτική, ἐμφανίσθηκε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής.

Ὁ Ἰωάννης ἦταν ὁ γιὸς τοῦ ἱερέα Ζαχαρία, ἀλλὰ ζοῦσε στὴν ἔρημο. Ἡ ζωή του ἦταν ἀσκητική, ὁ χαρακτήρας του ἦταν αὐστηρὸς καὶ ὁ λόγος του ἦταν ἀσυμβίβαστος πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντες καὶ τὸν λαό. Οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονταν ἀπογοητευμένοι ἀπ’ τὴν γενικότερη κατάσταση τῆς κοινωνίας καὶ ἀπ’ τὸ ἐπίπεδο τῆς πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἡγεσίας. Ὁ Ἰωάννης ἀπ’ τὴν ἔρημο ἐξέπεμπε κάτι διαφορετικό, κάτι γνήσιο καὶ αὐθεντικό. Γι’ αὐτὸ καὶ προσελκύονταν, ἄκουγαν τὸ κήρυγμά του, μὲ τὸ ὁποῖο ἀφυπνίζονταν πνευματικά. Καταλάβαιναν ὅτι δὲν ἦταν ἀρκετὸ νὰ προσφέρουν τὶς καθιερωμένες θυσίες ἢ μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα «νὰ ἀνάψουν ἁπλῶς ἕνα κερί». Συναισθάνονταν τὴν ἁμαρτωλότητά τους καὶ ζητοῦσαν νὰ βαπτισθοῦν μέσα στὰ νερὰ τοῦ Ἰορδάνη ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ Ἰωάννης ὡς Πρόδρομος προετοίμασε τὸν δρόμο γιὰ νὰ ὑποδεχθοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσα στὶς καρδιές τους τὸν ἐρχόμενο Σωτήρα τοῦ κόσμου. Ἐκτὸς ἀπ’ τὴν προφητεία τοῦ Μαλαχία, ὁ Μᾶρκος ἐφαρμόζει στὸν Ἰωάννη καὶ μία ἄλλη. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας ὑπενθυμίζει στοὺς συμπατριῶτες του τὴν ἐνεργὸ συμπαράσταση τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς προγόνους τους κατὰ τὴν μακροχρόνια περιπλάνησή τους στὴν ἔρημο, στὸν δρόμο πρὸς τὴν Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Ἀλλὰ ταυτόχρονα ὑπογραμμίζει τὴν ἀνάγκη νὰ παραμένουν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπ’ τὴν πλευρά τους συντονισμένοι μὲ τὸ ἅγιο θέλημά Του, ὥστε νὰ πραγματοποιεῖται ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς παρουσίας τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ μέσα στὴν ζωή μας. Αὐτὸ τὸ μήνυμα διὰ τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἀπευθύνει καὶ σὲ μᾶς.

π. N.H